



Folkhälsomyndigheten

Säkerhetsdatablad smittämnen – Högpato­gen aviär influensavirus A(H5N1) och liknande

Syfte

Säkerhetsdatablad för smittämnen är en vägledande publikation som beskriver egenskaper hos humanpatogena smittämnen och ger rekommendationer för hantering av dessa i en laboratoriemiljö. Säkerhetsdatabladens fokus är smittämnet i sig samt de risker som förknippas med smittämnet. För mer information om sjukdomar, inklusive uppgifter om diagnostik, hänvisas till Folkhälsomyndighetens sida ”Smittsamma sjukdomar A – Ö” [1].

[Smittsamma sjukdomar A-Ö \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Målgrupp

Dokumentet har tagits fram av Folkhälsomyndigheten och kan fungera som informationsresurs för både den egna personalen och som informationskälla när myndigheten är rådgivande till landets övriga mikrobiologiska laboratorier eller motsvarande verksamheter. Säkerhetsdatabladet kan också användas av annan personal än laboratoriepersonal från organisationer som i sitt yrkesutövande kommer i kontakt med smittämnen.

Namn

Högpato­gen aviär influensavirus A(H5N1) och liknande.

Akronymer

Fågelinfluensavirus, H5N1.

Riskklass

3 [2].

Sjukdom

Högpato­gen aviär influensa är en sjukdom som främst drabbar fjäderfän. Sjukdomen är ovanlig hos människa, men riskerar i de fall där någon drabbas att bli allvarlig. Flera olika faktorer, exempelvis virusets egenskaper, smittväg, individens mottaglighet och faktorer i miljön, tros samverka för att orsaka infektion hos människa [3]. Vanliga symtom är feber, hosta, halsont, ögoninflammation, muskelvärk och huvudvärk. I allvarliga fall ses svår lunginflammation och

andningssvikt. Symtom från mag-tarmkanalen, som illamående, diarré och kräkningar förekommer också [1, 4, 5].

Högpato-gen aviär influensa A(H5N1) är allmänfarlig, anmälningspliktig och smittspårningspliktig enligt smittskyddslagen. Inträffade fall ska anmälas till smittskyddsläkaren i regionen och till Folkhälsomyndigheten.

Allmän information

Begreppet högpato-gen avser sjukdomens allvarlighetsgrad hos fjäderfä och återspeglar inte allvarlighetsgraden vid sjukdom hos människa [4, 6].

Högpato-gen aviär influensavirus typ A tillhör familjen Orthomyxoviridae, har ett enkelsträngat RNA-genom och delas vidare in i subtyp baserat på antigenegenskaper hos två ytproteiner, hemagglutinin (H) och neuraminidas (N) och kombinationen av dessa två ytproteiner [6, 7]. Exempel på högpato-gena subtyper är influensa A(H5N1) och influensa A(H7N9), som båda kan resultera i infektion hos människa, även om sådana infektioner är ovanliga.

Såsom för alla influensavirus sker förändringar i virusets arvsmassa, som i sin tur kan påverka smittämnetts sjukdomsalstrande förmåga. Det finns nationella och internationella övervakningsprogram som analyserar vissa influensa A-typer, inklusive sammansättningen av ytproteinerna H och N.

Infektionsdos

Okänd [6].

Smittvägar, naturligt

Högpato-gen aviär influensavirus smittar främst mellan fåglar. Smittan kan överföras till människa vid direktkontakt med sjuka fåglar eller deras avföring. Viruset kan också överföras vid kontakt med slemhinna (i exempelvis öga, näsa och mun) och vid inandning av smittsamma droppar inklusive aerosol [4, 6, 7].

Inkubationstiden för influensa av typen A(H5N1) uppskattas till 2 – 5 dygn, men det finns fall beskrivna med upp till 17 dagars inkubationstid [1].

Smittvägar, övrigt

Smitta mellan människor är mycket ovanligt. I de fall det inträffat har sjukdomen endast spridits till ett fåtal nära kontakter [4]. Det finns rapporterade fall av arbetsrelaterad smittspridning [6].

Dekontaminering

Högpato-gen aviär influensavirus är känsligt för 1 procent natriumhypoklorit, 70 procent etanol, glutaraldehyd, formalin och jodföreningar. Viruset inaktiveras vid 56 – 60°C i 60 minuter [6].

Bioriskaspekter och särskilda skyddsåtgärder

Högpatoget aviär influensavirus är ett smittämne i riskklass 3 enligt Arbetsmiljöverkets författningssamling. All hantering av, eller arbete med, smittämnet ska ske enligt givna föreskrifter [2].

[Risker i arbetsmiljön \(2023:10\), föreskrifter \(av.se\)](#)

För regelverk kring transport, se publikationen ”Packa provet rätt”:

- [Packa provet rätt \(folkhalsomyndigheten.se\)](#)

För mer information se, Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng:

- [Föreskrifter om transport av farligt gods på väg och i terräng \(ADR-S\) \(msb.se\)](#)

IATA:s (International Air Transport Association) Dangerous Goods Regulations:

- [Dangerous Goods Regulations \(DGR\) \(iata.org\)](#)

Det finns inget vaccin tillgängligt mot influensa A(H5N1) i Sverige [1].

Referenser

1. Smittsamma sjukdomar A – Ö; Tillgänglig på: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/smittskydd-beredskap/smittsamma-sjukdomar/>
2. AFS 2023:10; Tillgänglig på: <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/afs-202310>
3. Interim Guidelines for Avian Influenza Case Management; Tillgänglig på: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/205388/B0634.pdf?sequence=1>
4. Avian Influenza; Tillgänglig på: https://www.cdc.gov/bird-flu/virus-transmission/avian-in-humans.html?CDC_AAref_Val=https://www.cdc.gov/flu/avianflu/avian-in-humans.htm
5. Factsheet on A(H5N1); Tillgänglig på: <https://www.ecdc.europa.eu/en/zoonotic-influenza/facts/factsheet-h5n1>
6. Pathogen Safety Data Sheets; Tillgänglig på: <https://www.canada.ca/en/public-health/services/laboratory-biosafety-biosecurity/pathogen-safety-data-sheets-risk-assessment.html>
7. Influenza (Avian and other zoonotic); Tillgänglig på: [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/influenza-\(avian-and-other-zoonotic\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/influenza-(avian-and-other-zoonotic))

Ansvarsfriskrivning

Informationen i detta säkerhetsdatablad har sammanställts från faktagranskade litteraturkällor. Vi vill ändå påminna om att nya risker med dessa smittämnen kan upptäckas och att informationen i detta säkerhetsdatablad inte kan garanteras vara ständigt uppdaterad.

© Copyright Folkhälsomyndigheten 2025